

KODEKS BEZPIECZNEJ PRACY NA WYSOKOŚCI

WARSZAWA, MAJ, 2019 ROKU

SPIS TREŚCI

Rozdział 1.	Definicje	2
Rozdział 2.	Zastosowanie	5
Rozdział 3.	Organizacja i planowanie	5
Rozdział 6.	Wybór środków ochrony do pracy na wysokości	6
Rozdział 7.	Wymagania dotyczące środków ochrony	7
Rozdział 8.	Powierzchnie o kruchym pokryciu	7
Rozdział 9.	Spadające przedmioty	8
Rozdział 10.	Strefa zagrożenia	8
Rozdział 11.	Kontrola sprzętu ochronnego	8
Rozdział 12.	Kontrola miejsc wykonywania prac na wysokości	9
Rozdział 13.	Obowiązki osób wykonujących pracę	9
ZAŁĄCZNIK 1	WYMAGANIA DOTYCZĄCE STANOWISK PRACY, DRÓG WEJŚCIA I ZEJŚCIA	10
ZAŁĄCZNIK 2	WYMAGANIA DOTYCZĄCE BALUSTRAD	11
ZAŁĄCZNIK 3	WYMAGANIA DOTYCZĄCE PODESTÓW ROBOCZYCH	12
CZĘŚĆ 1	WYMAGANIA DOTYCZĄCE PODESTÓW ROBOCZYCH	12
CZĘŚĆ 2	WYMAGANIA DOTYCZĄCE RUSZTOWAŃ	13
ZAŁĄCZNIK 4	WYMAGANIA DOTYCZĄCE ŚRODKÓW OCHRONY ZBIOROWEJ ZATRZYMUJĄCYCH UPADK Z WYSOKOŚCI	14
ZAŁĄCZNIK 5	WYMAGANIA DOTYCZĄCE SYSTEMÓW INDYWIDUALNEJ OCHRONY PRZED UPADKIEM Z WYSOKOŚCI	15
CZĘŚĆ 1	SYSTEMY INDYWIDUALNEJ OCHRONY PRZED UPADKIEM Z WYSOKOŚCI	15
CZĘŚĆ 2	SYSTEMY POZYCJONOWANIA	15
CZĘŚĆ 3	DOSTĘP LINOWY I TECHNIKI POZYCJONOWANIA	15
CZĘŚĆ 4	SYSTEMY ZATRZYMYWANIA UPADKÓW Z WYSOKOŚCI	16
CZĘŚĆ 5	SYSTEMY UNIEMOŻLIWIAJĄCE UPADK Z WYSOKOŚCI	16
ZAŁĄCZNIK 6	WYMAGANIA DOTYCZĄCE DRABIN	17
ZAŁĄCZNIK 7	EWAKUACJA	18
ZAŁĄCZNIK 8	WYMAGANIA DOTYCZĄCE SZKOLEŃ	19
ZAŁĄCZNIK 9	BADANIA POTWIERDZAJĄCE ZDOLNOŚĆ PRACOWNIKA DO WYKONYWANIA PRACY NA WYSOKOŚCI	25
ZAŁĄCZNIK 10	RAPORT Z KONTROLI I INSTRUKCJA BEZPIECZNEGO WYKONYWANIA PRAC	26

Rozdział 1. Definicje

W niniejszym dokumencie w dziale definicje zamieszczone zostały najważniejsze definicje oraz dodatkowe uwagi związane z pracą na wysokości:

Praca na wysokości

Oznacza pracę wykonywaną na powierzchni znajdującej się na wysokości co najmniej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi zgodnie z zapisami i zastrzeżeniami opisanymi w przepisach prawa krajowego.

Uwaga: Zgodnie z dobrą praktyką za pracę na wysokości należy uznawać wszelkie prace, w których istnieje ryzyko nastąpienia upadku pracownika z wysokości. Pomimo zdefiniowanej w krajowych przepisach wysokości granicznej 1,0 m skutki upadku z niższej wysokości oraz na inne rodzaje podłoża (np. woda) mogą również wiązać się z utratą zdrowia lub życia.

Osoba kompetentna

Jest to osoba posiadająca wiedzę, umiejętności i doświadczenie praktyczne w zakresie wykonywanych zadań, jak również świadomość i zdolność identyfikowania zagrożeń związanych z pracą na wysokości.

Uwaga:

Wymagane kompetencje dotyczą zarówno osób podejmujących prace na wysokości, osób nadzorujących, jak również osób szkolących i ośrodków szkoleniowych.

Organizator prac

Firma wykonująca daną pracę. Organizatorem prac może być generalny wykonawca lub firma podwykonawcza, pracodawca w myśl krajowych przepisów prawa (Kodeks Pracy Art. 3. Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników)

W zakres obowiązków organizatora prac zalicza się:

- zapewnienie środków organizacyjnych i technologicznych umożliwiających realizację zadania w sposób minimalizujący zagrożenia z nim związane, zgodnie z przepisami
- i zasadami BHP;
- dopuszczenie do wykonywania pracy pracowników, którzy posiadają odpowiednią
- wiedzę, umiejętności oraz uprawnienia;
- dopuszczenie do pracy pracowników, którzy posiadają aktualne orzeczenie
- Lekarskie bez przeciwwskazań do wykonywania określonych prac;
- zapewnić wyposażenie pracowników w odzież roboczą, środki ochrony zbiorowej i indywidualnej;

Nadzór bezpośredni

Osoba sprawująca bezpośredni nadzór nad wykonaniem prac, wskazana do tego celu przez organizatora prac lub pracodawcę.

W zakres obowiązków osoby sprawującej bezpośredni nadzór zalicza się:

- kierowanie pracami,
- instruowanie podległych pracowników o zagrożeniach związanych z wykonywaną pracą oraz przyjętych sposobach ich minimalizowania,
- nadzór nad wyposażeniem i właściwym stosowaniem środków ochrony zbiorowej
- i indywidualnej,
- natychmiastowe reagowanie na sytuacje awaryjne i niezwłoczne podjęcie działań

- minimalizujących zagrożenia,
- realizowanie obowiązków wynikających z Kodeksu Pracy, tj. art. 212. Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:
  - 1) organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - 2) dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem;
  - 3) organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy;
  - 4) dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem;
  - 5) egzekwować przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - 6) zapewniać wykonanie zaleceń lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami.

Pracownik

Osoba zatrudniona przez organizatora prac/pracodawcę na podstawie umowy o pracę lub innej umowy cywilno-prawnej do określonych przez niego zadań.

Hierarchia środków oraz metod ograniczania i minimalizacji ryzyka zawodowego:

Unikanie zagrożenia

Planowanie i przewidywanie zagrożeń umożliwiają dobór właściwej organizacji prac, zmianę technologii, zmianę sposobu wykonania poszczególnych czynności, zastosowanie środków redukujących szkodliwe czynniki środowiska pracy (np. wentylacja, zmiana materiałów, dobór właściwych maszyn i urządzeń, oświetlenie itp.)

Środki ochrony zbiorowej

Są to środki przeznaczone do jednoczesnej ochrony grupy ludzi, w tym i pojedynczych osób, przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy, będące rozwiązaniami technicznymi stosowanymi w pomieszczeniach pracy, maszynach i innych urządzeniach. Przykładami środków ochrony zbiorowej są wygrodenia stref pracy, bariery ochronne, siatki ochronne, osłony maszyn.

Środki ochrony indywidualnej

Środki noszone bądź trzymane przez pracownika w celu jego ochrony przed jednym lub większą liczbą zagrożeń. Powinny być stosowane w sytuacjach, kiedy nie można uniknąć zagrożeń lub nie można ich wystarczająco ograniczyć za pomocą środków ochrony zbiorowej lub odpowiedniej organizacji pracy (np. podczas demontażu ochron zbiorowych).

System indywidualnej ochrony przed upadkiem oznacza:

- a. system zapobiegania upadkom, zabezpieczenia przed upadkiem, pozycjonowania, zatrzymywania upadków lub ratowniczy, inny niż system, w którym jedynymi zabezpieczeniami są zbiorowe środki ochrony; lub
- b. dostęp linowy i techniki pozycjonowania;

Rusztowania

Rusztowanie robocze

Konstrukcja budowlana, tymczasowa, z której mogą być wykonywane prace na wysokości, służącą do utrzymywania osób, materiałów i sprzętu.

Rusztowanie ochronne

Konstrukcja budowlana, tymczasowa, służąca do zabezpieczenia przed upadkiem z wysokości ludzi oraz przedmiotów.

Rusztowanie systemowe

Konstrukcja budowlana, tymczasowa, w której wymiary siatki konstrukcyjnej są jednoznacznie narzucone poprzez wymiary elementów rusztowania, służąca do utrzymywania osób, materiałów i sprzętu.

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny posiadać pomost o powierzchni roboczej wystarczającej dla osób wykonujących roboty oraz do składowania narzędzi i niezbędnej ilości materiałów, stabilną konstrukcję dostosowaną do przenoszenia obciążeń, poręcz ochronną o wytrzymałości określonej w przepisach szczegółowych i polskich normach oraz pionowy komunikacyjny. Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny zapewniać bezpieczną komunikację i swobodny dostęp do stanowisk pracy, a także możliwość wykonywania robót w pozycji niepowodującej nadmiernego wysiłku.

Każde rusztowanie składa się z sześciu podstawowych elementów: stóp, ram, stężeń, poręczy, podestów i burt.

Obciążenie użytkowe rusztowania jest to maksymalne obciążenie jednostkowe, jakiemu może być poddany pomost roboczy, na którym znajdują się ludzie, materiały, maszyny, urządzenia i narzędzia. Jego wartość waha się zależnie od jego rodzaju od $0,75 \text{ kN/m}^2$ do $6,0 \text{ kN/m}^2$. Najczęściej stosowane są rusztowania o nośności $2-3 \text{ kN/m}^2$, czyli $200-300 \text{ kg/m}^2$.

Pomosty (podesty) robocze

- a. Oznaczają dowolny podest wykorzystywany jako miejsce wykonywania prac lub jako droga wejścia lub wyjścia z miejsca pracy;
- b. Obejmują rusztowania, rusztowania wiszące, pomost rusztowań wiszących, podesty jezdne, kozły, kładki, konstrukcje wsporcze i schody wykorzystywane w tym celu.

Balustrada

Ochrona zbiorowa składająca się z bariery głównej na wysokości minimum $1,1 \text{ m}$, krawężnika o wysokości minimum $0,15 \text{ m}$ oraz wypełnienia pomiędzy barierą główną i krawężnikiem – pełnego, siatkowego lub bariery pośredniej na wysokości $0,55 \text{ m}$.

Rodzaje dostępu do stanowisk pracy wysokości

Dostęp budowlany

Dostęp po elementach budowlanych takich jak: schody, rusztowania, drabiny, konstrukcje żerdziowe, pomosty, dachy i inne powierzchnie płaskie, a także podnośniki i dźwigi, gdy stanowiska pracy są nie tylko wolnostojące, ale także w podparciu, w podwieszeniu i w ograniczeniu.

Dostęp linowy

Wymaga zastosowania tzw. techniki alpinistycznej, wykorzystującej prowadzone niezależnie: linę roboczą i linę asekuracyjną – samo stanowisko pracy wymaga również korzystania z tych lin.

Powierzchnia o kruchym pokryciu

Jest to powierzchnia , która może załamać się w przypadku wejścia osoby lub umieszczenia na niej obciążenia.

Rozdział 2. Zastosowanie

- (1) Wymagania nałożone na pracodawcę odnoszą się do pracy wykonywanej:
  - (a) przez jego pracownika; lub
  - (b) przez dowolną inną osobę znajdującą się pod jego kontrolą, w zakresie jego kontroli.
- (2) Wymagania nałożone na pracodawcę dotyczą także:
  - (a) osoby prowadzącej działalność gospodarczą na własny rachunek w związku z pracą wykonywaną:
    - (i) przez nią samą; lub
    - (ii) przez osobę znajdującą się pod jej kontrolą, w zakresie jej kontroli; oraz
  - (b) dowolnej osoby innej niż osoba prowadząca działalność gospodarczą na własny rachunek w związku z pracą wykonywaną przez osobę znajdującą się pod jej kontrolą, w zakresie jej kontroli.

Rozdział 3. Organizacja i planowanie

- (1) Każdy pracodawca zobowiązany jest do zapewnienia, że praca na wysokości będzie:
  - (a) zaplanowana,
  - (b) nadzorowana,
  - (c) wykonywana w sposób bezpieczny, a także że planowanie pracy obejmie wybór sprzętu ochronnego zgodnie z postanowieniami rozdziału 6.
- (2) Odwołanie w pkt (1) do planowania prac obejmuje planowanie procedury awaryjnej i ratunkowej.
- (3) Każdy pracodawca musi dopilnować, aby praca na wysokości wykonywana była wyłącznie, gdy warunki pogodowe nie stanowią zagrożenia dla zdrowia czy bezpieczeństwa osób wykonujących pracę.
- (4) Pkt (3) nie ma zastosowania do wykonywania obowiązków przez policję, straż pożarną, ratowników medycznych czy przedstawicieli innych służb w sytuacjach awaryjnych.

Rozdział 4. Kompetencje

(1) Każdy pracodawca zobowiązany jest do zapewnienia, że w czynności związane z pracami na wysokości lub sprzętem do pracy na wysokości, w tym w organizację, planowanie i nadzór zaangażowane będą wyłącznie osoby kompetentne. Pracownicy odbywający zadania wykonują zadania pod nadzorem osoby kompetentnej.

(2) Rodzaje kompetencji

- kompetencje pracodawcy lub organizowania delegującego pracownika do pracy na wysokości
- kompetencje osoby nadzorujące prace na wysokości
- kompetencje pracownika do wykonywania prac na wysokości
- kompetencje osoby nadzorującej prace na wysokości
- kompetencje osoby podejmujące akcje ratownicze związane z pracą na wysokości
- kompetencje osoby prowadzącej szkolenia w zakresie pracy na wysokości

- kompetencje ośrodka, w którym realizowane są szkolenia z pracy na wysokości
- kompetencje służb medycyny pracy do badań i kwalifikowania pracownika delegowanego do pracy na wysokości
- kompetencje służb nadzoru rynku do oceny poprawności wykonywania pracy na wysokości

Rozdział 5. Unikanie ryzyka związanego z pracą na wysokości

(1) Określając środki, których zastosowania wymaga niniejszy rozdział, pracodawca powinien wziąć pod uwagę ocenę ryzyka.

(2) Pracodawca lub organizator prac ma obowiązek weryfikacji, czy wykonywana praca musi być zrealizowana jako praca na wysokości. Jeżeli istnieje możliwość jej realizacji bez zastosowania pracy na wysokości to takie rozwiązanie powinno być wybrane w pierwszej kolejności.

(3) Jeżeli praca wykonywana jest na wysokości, pracodawca musi zastosować środki ograniczania i minimalizacji ryzyka zawodowego, które zminimalizują prawdopodobieństwo i skutki upadku z wysokości, mogącego skutkować uszkodzeniem ciała pracownika.

(4) Do środków ograniczania i minimalizacji ryzyka zawodowego należą:

- (a) zapewnienie, że praca będzie wykonywana:
  - (i) z istniejącego i przygotowanego do tego celu miejsca pracy; lub
  - (ii) w przypadku konieczności uzyskania dostępu lub opuszczenia miejsca pracy z wykorzystaniem istniejących środków ochrony zbiorowej, oraz
- (b) jeżeli brak racjonalnej możliwości wykonania prac zgodnie z postanowieniami ppkt (a) – zapewnienie sprzętu, który zapewni ochronę przed upadkiem z wysokości.

(5) Jeżeli środki zastosowane zgodnie z pkt (4) nie minimalizują ryzyka upadku z wysokości do wartości akceptowalnej, pracodawca zobowiązany jest do:

- (a) zapewnienia sprzętu ochronnego w celu minimalizowania:
  - (i) długości drogi spadania oraz jego konsekwencji; lub
  - (ii) jeżeli brak możliwości zminimalizowania długości drogi spadania – konsekwencji upadku oraz zapewnienia dodatkowego szkolenia i instruktażu lub zastosowania dodatkowych środków w celu zapobiegania upadkom z wysokości, mogących skutkować uszkodzeniem ciała.

Rozdział 6. Wybór środków ochrony do pracy na wysokości

(1) Wybierając środki ochrony do pracy na wysokości, pracodawca:

- (a) w pierwszej kolejności wykorzysta środki ochrony zbiorowej, a w następnej kolejności – środki ochrony indywidualnej; oraz
- (b) w szczególności weźmie pod uwagę:
  - (i) warunki pracy i zagrożenia bezpieczeństwa osób przebywających w miejscu pracy wymagającym wykorzystania środków ochrony;
  - (ii) środki ochrony umożliwiające wejście i zejście z miejsca pracy;
  - (iii) konsekwencje możliwego upadku z wysokości;
  - (iv) czas trwania i częstotliwość stosowania środki ochrony;
  - (v) potrzebę łatwej i niezwłocznej ewakuacji oraz zapewnienia ratunku w sytuacji awaryjnej;

(2) Pracodawca będzie wybierać środki ochrony do pracy na wysokości, które:

- (a) dopasowane są do rodzaju wykonywanych prac oraz przewidywalnych obciążeń; oraz
- (b) umożliwiają dojście do miejsca, w którym ryzyko upadku z wysokości jest pomijalne; oraz
- (c) są pod każdym innym względem najbardziej bezpieczną opcją środków ochrony do pracy na wysokości.

Rozdział 7. Wymagania dotyczące środków ochrony

(1) Pracodawca zobowiązany jest do zapewnienia, że w przypadku:

- (a) poręczy, krawężnika, bariery lub podobnego środka ochrony zbiorowej przestrzegane będą postanowienia Załącznika 2;
- (b) podestu roboczego:
  - (i) przestrzegane będą postanowienia części 1 Załącznika 3; oraz
  - (ii) o ile wykorzystywane są rusztowania, przestrzegane będą postanowienia części 2 Załącznika 3;
- (c) siatki, poduszki powietrznej lub innych środków zbiorowych zatrzymujących upadki z wysokości, które nie stanowią części systemu ochrony indywidualnej, przestrzegane będą postanowienia Załącznika 4;
- (d) systemu indywidualnej ochrony przed upadkiem przestrzegane będą postanowienia części 1 Załącznika 5, a:
  - (i) w przypadku systemu pozycjonowania – postanowienia części 2 Załącznika 5;
  - (ii) w przypadku wejścia linowego i technik pozycjonowania – postanowienia części 3 Załącznika 5;
  - (iii) w przypadku systemu zatrzymywania upadku z wysokości – postanowienia części 4 Załącznika 5;
  - (iv) w przypadku systemu zapobiegania upadkom z wysokości – postanowienia części 5 Załącznika 5; oraz
- (e) drabin – przestrzegane będą postanowienia Załącznika 6,
- (f) rusztowań – przestrzegane będą postanowienia Załącznika 3.

Rozdział 8. Powierzchnie o kruchym pokryciu

(1) Pracodawca zapewni, że pracownicy nie będą chodzili po powierzchniach o kruchym pokryciu, w pobliżu takich powierzchni, a także że nie będą pracować na takich powierzchniach ani w ich pobliżu, jeżeli możliwe będzie wykonanie prac w sposób bezpieczny i w odpowiednich ergonomicznych warunkach bez konieczności wykorzystywania takiej powierzchni.

(2) W przypadku braku możliwości uniknięcia wykonywania pracy bezpiecznie i w odpowiednich ergonomicznych warunkach bez konieczności przechodzenia przez powierzchnię o kruchym pokryciu, w pobliżu takiej powierzchni, a także wykonywania prac na takiej powierzchni czy w jej pobliżu, pracodawca:

- (a) zapewni możliwość wykorzystania odpowiednich podestów, pokryć, poręczy i podobnych środków wsparcia czy ochrony, tak aby zakładane obciążenia zostały zabezpieczone i uniesione;
- (b) jeżeli nie jest możliwe zminimalizowanie ryzyka upadku z wysokości do poziomu akceptowalnego, pomimo zastosowania środków, o których mowa w ppkt (a), należy podjąć działania w celu zminimalizowania długości drogi spadania oraz konsekwencji potencjalnego upadku z wysokości.

- (3) Jeżeli pracownik mógłby przejść po powierzchni o kruchym pokryciu lub w jej pobliżu czy pracować na takiej powierzchni lub w jej pobliżu, pracodawca zapewni, że:
- (a) miejsce dostępu do miejsca, w którym znajduje się taka powierzchnia, zostanie wyraźnie oznaczone; lub
  - (b) jeżeli nie będzie to możliwe, osoby takie zostaną poinformowane o niebezpieczeństwie w inny sposób.
- (4) Pkt (3) nie ma zastosowania do wykonywania obowiązków przez policję, straż pożarną, ratowników medycznych czy przedstawicieli innych służb w sytuacjach awaryjnych.

Rozdział 9. Spadające przedmioty

- (1) W przypadku konieczności zapobiegania uszkodzeniom ciała osób, pracodawca zobowiązany jest do podejmowania odpowiednich i proporcjonalnych działań w celu zapobiegania upadkom materiałów i przedmiotów z wysokości.
- (2) Jeżeli spełnienie wymagań pkt (1) nie jest możliwe, pracodawca musi podjąć działania w celu zapobiegania uderzeniu osoby przez spadający materiał lub przedmiot, który może spowodować uszkodzenie ciała.
- (3) Pracodawca zapewni, że materiały i przedmioty nie będą rzucone ani strącane z wysokości w sytuacji, gdy mogą spowodować uszkodzenie ciała dowolnej osoby.
- (4) Pracodawca zapewni, że materiały i przedmioty będą przechowywane w sposób zapobiegający ryzyku upadku, przewrócenia lub niezamierzonego przemieszczenia takich materiałów i przedmiotów, gdy mogą spowodować uszkodzenie ciała dowolnej osoby.

Rozdział 10. Strefa zagrożenia

- (1) Bez uszczerbku dla innych wymagań określonych w niniejszym dokumencie, pracodawca zapewni, że:
- (a) jeżeli w miejscu pracy znajduje się strefa, w której z powodu charakteru pracy osoba wykonująca pracę narażona jest na ryzyko:
    - (i) upadku z wysokości; lub
    - (ii) uderzenia przez spadający przedmiot,co może spowodować uszkodzenie ciała, miejsce pracy zostanie wyposażone w urządzenia zapobiegające dostępowi do takich stref przez osoby nieupoważnione; oraz
  - (b) strefa taka zostanie w sposób wyraźny oznaczona.

Rozdział 11. Kontrola sprzętu ochronnego

- (1) Niniejszy rozdział ma zastosowanie wyłącznie do sprzętu ochronnego, do którego odnoszą się Załączniki 2-6.
- (2) Pracodawca zapewni, że jeżeli bezpieczeństwo stosowania sprzętu ochronnego będzie zależało od sposobu jego instalacji czy montażu, nie zostanie on użyty po instalacji czy montażu bez poddania go odpowiedniej kontroli.
- (3) Pracodawca zapewni, że sprzęt ochronny będzie kontrolowany:
- (a) z częstotliwością określoną przez producenta nie rzadziej niż co 12 miesięcy; oraz
  - (b) po każdym wystąpieniu okoliczności, które mogą mieć wpływ na właściwości ochronne sprzętu ochronnego,
- w celu zapewnienia zachowania zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz wykrycia ewentualnych uszkodzeń.

(4) Pracodawca zapewni, że wynik przeprowadzonej kontroli zostanie zarejestrowany i będzie przechowywany do czasu następnej kontroli zgodnie z wytycznymi tego rozdziału.

(5) Każda osoba wykorzystująca sprzęt ochronny jest zobowiązana do przeprowadzenia inspekcji bezpośrednio przed i po użyciu.

(6) Opisana w niniejszym rozdziale „kontrola”:

(a) oznacza taki rodzaj kontroli, przeprowadzonej przez osobę kompetentną, jaka będzie odpowiednia do zapewnienia bezpieczeństwa stosowania sprzętu ochronnego;

(b) obejmuje każde badania odpowiednie do ww. celów.

Rozdział 12. Kontrola miejsc wykonywania prac na wysokości

(1) Pracodawca zapewni sprawdzenie powierzchni oraz każdej balustrady, stałej poręczy i każdego innego środka ochrony przed upadkiem z wysokości zastosowanego w miejscu wykonywania prac przed każdym wykorzystaniem takiego miejsca.

Rozdział 13. Obowiązki osób wykonujących pracę

(1) Każda osoba pracująca pod nadzorem innej osoby zobowiązana jest do zgłaszania osobie nadzorującej każdej czynności czy wady związanej z pracami na wysokości, co do której wie, że może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa jej oraz innych osób.

(2) Każda osoba ma obowiązek stosowania sprzętu ochronnego lub środków bezpieczeństwa zapewnionych mu do pracy na wysokości przez pracodawcę lub przez osobę nadzorującą, zgodnie z:

(a) wytycznymi z odbytego szkolenia ze stosowania sprzętu ochronnego lub danego środka; oraz

(b) instrukcjami dotyczącymi takiego stosowania, jakie otrzyma od pracodawcy lub osoby nadzorującej zgodnie z wymaganiami i zakazami nałożonymi na pracodawcę lub osobę nadzorującą na mocy właściwych przepisów ustawowych.

ZAŁĄCZNIK 1 WYMAGANIA DOTYCZĄCE STANOWISK PRACY, DRÓG WEJŚCIA I ZEJŚCIA

1. Stanowisko pracy oraz droga wejścia i zejścia ze stanowiska pracy na wysokości muszą:
  - a. być stabilne oraz wystarczająco wytrzymałe i pewne, aby służyć celom, w jakich powstały lub są wykorzystywane,
  - b. opierać się na stabilnej i wytrzymałej powierzchni,
  - c. mieć odpowiednie wymiary, aby umożliwić bezpieczne przejście pracownikom oraz bezpieczne wykorzystanie niezbędnych urządzeń lub materiałów, a także stanowić bezpieczny obszar roboczy, uwzględniając rodzaj prac, jakie mają być tam wykonywane; minimalna szerokość przejść 0,75 m dla jednego kierunku i 1,2 m dla ruchu w dwóch kierunkach,
  - d. być wyposażone w środki zapobiegania upadkom z wysokości,
  - e. mieć powierzchnię pozbawioną otworów:
    - i. przez które osoba mogłaby wypaść,
    - ii. przez które mógłby wypaść materiał lub przedmiot, raniąc osobę; lub
    - iii. stanowiących inne zagrożenie uszkodzeniem ciała osoby, chyba że podjęto odpowiednie kroki w celu ochrony osoby przed takim ryzykiem,
  - f. być tak skonstruowane i wykorzystywane, a także utrzymywane w takim stanie, aby zapobiegać:
    - i. ryzyku poślizgnięcia lub potknięcia; lub
    - ii. uwięzieniu osoby między nią a znajdującą się obok konstrukcją,
  - g. w przypadku występowania w nich ruchomych części – być zabezpieczone odpowiednimi urządzeniami przed niekontrolowanym przemieszczeniem takich części w czasie prowadzenia pracy na wysokości,
  - h. wykonanie wszystkich elementów podestów, pomostów i schodów zgodnie z dokumentacją projektową lub instrukcją producenta w przypadku rozwiązań systemowych,
  - i. w przypadku schodni rusztowaniowej stosuje się wymagania jak dla rusztowań,
  - j. na powierzchniach śliskich i pochylonych > 15 stopni stosuje się listwy poprzeczne co 0,4 m,
  - k. w przypadku konieczności przechodzenia przez inne stanowiska pracy stosuje się środki ochrony wynikające z oceny ryzyka dla tych stanowisk.

ZAŁĄCZNIK 2 WYMAGANIA DOTYCZĄCE BALUSTRAD

1. Tego typu środki ochrony muszą:
  - (a) mieć odpowiednie wymiary, być wytrzymałe i pewne, aby dobrze służyć celom, do jakich są wykorzystywane oraz odpowiednie pod innymi względami;
  - (b) być umieszczane, zabezpieczane i wykorzystywane w sposób zapobiegający przypadkowemu przesunięciu; oraz
  - (c) umieszczane tak, aby zapobiegać upadkom osób, ale także materiałów czy przedmiotów z dowolnego miejsca wykonywania prac.
3. W przypadku pracy na wysokości będącej częścią prac budowlanych:
  - (a) górna poręcz lub inne podobne środki ochrony muszą mieć wysokość co najmniej 1,1 m. W przypadku rusztowań systemowych dopuszcza się umieszczenie poręczy ochronnej na wysokości 1 m.
  - (b) deski krawężnikowe muszą mieć wysokość co najmniej 0,15 m oraz być wystarczające, aby zapobiegać upadkom osób, materiałów czy przedmiotów z miejsca pracy;
4. Konstrukcja lub część konstrukcji, która podpira środek ochrony lub do której przymocowany jest środek ochrony musi być zapewniać bezpieczne podparcie czy mocowanie.
5. (1) Z zastrzeżeniem postanowień pkt 1, w środku ochrony nie może być poprzecznego otworu, z wyłączeniem miejsca wejścia na drabinę lub na schody, gdzie taki otwór jest niezbędny.
  - (2) Środki ochrony można usunąć wyłącznie na czas oraz w zakresie niezbędnym do wejścia czy zejścia lub wykonania danego zadania, a przywrócić je należy tak szybko jak to możliwe.
  - (3) Zadania nie należy wykonywać dopóki środki ochrony nie zostaną przywrócone, chyba że zastosowane zostaną kompensacyjne środki ochrony.

ZAŁĄCZNIK 3 WYMAGANIA DOTYCZĄCE PODESTÓW ROBOCZYCH

CZĘŚĆ 1 WYMAGANIA DOTYCZĄCE PODESTÓW ROBOCZYCH

1. Interpretacja

W niniejszym załączniku „konstrukcja podpierająca” oznacza konstrukcję wykorzystywaną w celu podpierania podestu roboczego i obejmuje każde urządzenie wykorzystywane w tym celu.

2. Stan powierzchni

Powierzchnia, na której spoczywa konstrukcja podpierająca, musi być stabilna, odpowiednio wytrzymała i wykonana z odpowiednich materiałów, tak aby konstrukcja podpierająca, podest roboczy oraz przewidywany ciężar mogły się na niej bezpiecznie oprzeć.

3. Stabilność konstrukcji podpierającej

Konstrukcja podpierająca musi być:

- (a) odpowiednia, wytrzymała i pewna, aby służyć celom, w jakich jest wykorzystywana;
- (b) w przypadku konstrukcji na kołach – zabezpieczona odpowiednimi urządzeniami przed niekontrolowanym przemieszczeniem się w czasie pracy na wysokości;
- (c) w innych przypadkach – zabezpieczona przed ślizganiem się poprzez bezpieczne połączenie z powierzchnią nośną lub inną konstrukcją, zapewnienie skutecznego urządzenia antypoślizgowego lub innego środka o takiej samej skuteczności;
- (d) stabilna w trakcie montażu, stosowania i demontażu; oraz
- (e) w przypadku zmiany lub modyfikacji – zmieniana lub modyfikowana w sposób, który nie zaszkodzi jej stabilności.

4. Stabilność podestów roboczych

Podest roboczy musi być:

- (a) odpowiedni, wytrzymały i pewny, aby służyć celowi lub celom, w jakich ma być lub jest wykorzystywany;
- (b) montowany i wykorzystywany tak, aby jego elementy nie uległy przypadkowemu przemieszczeniu, w wyniku czego osoba zostanie narażona na ryzyko;
- (c) w przypadku zmiany lub modyfikacji – zmieniany lub modyfikowany w sposób, który nie zaszkodzi jego stabilności;
- (d) demontowany w sposób, który zapobiegnie przypadkowemu przemieszczeniu.

5. Bezpieczeństwo na podestach roboczych

Podest roboczy musi:

- (a) mieć odpowiednie wymiary, aby umożliwić bezpieczne przejście pracownikom oraz bezpieczne wykorzystanie niezbędnych urządzeń lub materiałów, a także stanowić bezpieczny obszar roboczy, uwzględniając rodzaj prac, jakie mają być tam wykonywane;
- (b) mieć odpowiednią powierzchnię, w szczególności musi być tak skonstruowany, aby powierzchnia podestu roboczego była pozbawiona otworów:
  - (i) przez które osoba mogłaby wypaść;
  - (ii) przez które mógłby wypaść materiał lub przedmiot, raniąc osobę;lub stanowiących inne zagrożenie uszkodzeniem ciała osoby, chyba że podjęto odpowiednie kroki w celu ochrony osoby przed takim ryzykiem; oraz
- (c) być tak skonstruowany i wykorzystywany, a także utrzymywany w takim stanie, aby zapobiegać:
  - (i) ryzyku poślizgnięcia lub potknięcia; lub

(ii) uwięzieniu osoby między nim a znajdującą się obok konstrukcją.

6. Obciążenie

Obciążenie podestu roboczego oraz konstrukcji podpierającej nie może wiązać się z ryzykiem upadku ani deformacji, która mogłaby mieć wpływ na bezpieczeństwo użytkownika takiego podestu.

CZĘŚĆ 2 WYMAGANIA DOTYCZĄCE RUSZTOWAŃ

1. Rusztowania powinny być wykonywane zgodnie z instrukcją producenta albo projektem indywidualnym.
2. W zależności od złożoności danego rusztowania instrukcja jego montażu, użytkowania i demontażu musi zostać opracowana przez osobę kompetentną. Instrukcja ta może mieć formę standardowej instrukcji uzupełnionej elementami odnoszącymi się do specjalistycznych szczegółów danego rusztowania.
3. Kopię instrukcji zawierającej wszystkie wytyczne należy przechowywać w celu jej udostępniania osobom zaangażowanym w montaż, użytkowanie, demontaż i zmianę rusztowania do czasu jego demontażu.
4. Wymiary, kształt oraz układ pomostów rusztowania muszą być dostosowane do charakteru wykonywanej pracy i do przenoszonego ciężaru oraz muszą pozwalać na bezpieczną pracę i bezpieczne przejście.
5. Gdy rusztowanie nie jest gotowe do użycia, na przykład podczas montażu, demontażu lub zmiany, musi być oznaczone ogólnymi znakami ostrzegawczymi oraz należy przy tym wygrodzić strefę niebezpieczną zgodnie z wymaganiami odrębnych przepisów.
6. Rusztowania mogą być montowane, demontowane lub istotnie zmieniane tylko pod nadzorem osoby kompetentnej przez pracowników, którzy posiadają uprawnienia określone w odrębnych przepisach i którzy otrzymali odpowiednie i specjalistyczne przeszkolenie w zakresie przewidzianych czynności, uwzględniające szczególne ryzyka, z jakimi mogą wiązać się potencjalne czynności oraz zabezpieczenia, w szczególności w zakresie:
  - (a) rozumienia sposobu montażu, demontażu lub zmiany danego rusztowania;
  - (b) bezpieczeństwa w trakcie montażu, demontażu lub zmiany danego rusztowania;
  - (c) środków zapobiegających ryzyku upadku osób, materiałów lub przedmiotów;
  - (d) środków bezpieczeństwa na wypadek zmieniających się warunków pogodowych, które mogą niekorzystnie wpłynąć na bezpieczeństwo stosowania danego rusztowania;
  - (e) dopuszczalnych obciążeń;
  - (f) każdego innego ryzyka, które może wiązać się z wyżej wymienionymi czynnościami montażu, demontażu lub zmiany.

ZAŁĄCZNIK 4 WYMAGANIA DOTYCZĄCE ŚRODKÓW OCHRONY ZBIOROWEJ ZATRZYMUJĄCYCH UPADEK Z WYSOKOŚCI

1. Odniesienie w niniejszym załączniku do środka ochrony będzie odniesieniem do środka ochrony zbiorowej zatrzymującego upadek z wysokości.
2. Środków ochrony należy używać wyłącznie:
  - (a) w warunkach, gdzie ocena ryzyka wskazuje, że praca może być wykonywana bezpiecznie, o ile stosowane będą środki ochrony oraz że praca nie będzie miała wpływu na skuteczność środków ochrony;
  - (b) jeżeli stosowanie innego, bezpieczniejszego sprzętu ochronnego nie jest uzasadnione;
  - (c) jeżeli wszystkie niezbędne osoby zostały przeszkolone w stopniu umożliwiającym bezpieczne wykonywanie pracy włącznie z zasadami działań ewakuacyjnych i ratunkowych.
3. Środek ochrony musi być na tyle wytrzymały, aby bezpiecznie zatrzymać upadek osoby narażonej na upadek.
4. Środek ochrony:
  - (a) w przypadku środka ochrony do przymocowania – musi zostać bezpiecznie przymocowany do wszystkich wymaganych punktów kotwiczących, a punkty kotwiczące i punkty połączenia muszą być odpowiednie, wytrzymałe i stabilne w celu bezpiecznego podparcia przewidywanego obciążenia w czasie zatrzymywania upadku oraz następującej po nim akcji ratunkowej;
  - (b) w przypadku poduszki powietrznej, maty lub innego środka ochrony – musi być stabilny; oraz
  - (c) w przypadku środka ochrony, który ulega odkształceniu w trakcie zatrzymywania upadku – musi zostać zamocowany z zachowaniem odpowiedniej wolnej przestrzeni.
5. Należy podjąć odpowiednie i proporcjonalne działania w celu zapewnienia, że w przypadku upadku środek ochrony sam nie spowoduje uszkodzenia ciała upadającej osoby.

ZAŁĄCZNIK 5 WYMAGANIA DOTYCZĄCE SYSTEMÓW INDYWIDUALNEJ OCHRONY PRZED UPADKIEM Z WYSOKOŚCI

CZĘŚĆ 1 SYSTEMY INDYWIDUALNEJ OCHRONY PRZED UPADKIEM Z WYSOKOŚCI

1. Systemów indywidualnej ochrony przed upadkiem należy używać wyłącznie jeżeli:
  - (a) zostały dobrane zgodnie z oceną ryzyka:
    - (i) pracę można wykonać bezpiecznie z użyciem takiego systemu; oraz
    - (ii) wykorzystanie innego, bardziej bezpiecznego sprzętu ochronnego nie jest możliwe; oraz
  - (b) użytkownik i odpowiednia liczba dostępnych osób otrzymała odpowiednie przeszkolenie stosowne do planowanych prac, obejmujące procedury ewakuacyjne i ratunkowe.
2. System indywidualnej ochrony przed upadkiem musi być:
  - (a) wystarczająco wytrzymały, aby spełniać cele, w jakich jest wykorzystywany, z uwzględnieniem wykonywanej pracy oraz przewidywanego obciążenia;
  - (b) jeżeli to konieczne – dopasowany do użytkownika;
  - (c) odpowiednio przymocowany;
  - (d) zaprojektowany tak, aby minimalizować uszkodzenia ciała użytkownika, a jeżeli to konieczne – dopasowany tak, aby chronić użytkownika przed upadkiem lub wyślizgnięciem w trakcie ewentualnego upadku;
  - (e) tak zaprojektowany, zainstalowany i wykorzystywany, aby zapobiegać nieplanowanym lub niekontrolowanym ruchom użytkownika.
3. System indywidualnej ochrony przed upadkiem, wykorzystujący punkt kotwiczący musi być bezpiecznie przymocowany do co najmniej jednego punktu kotwiczącego, a każdy taki punkt kotwiczący i mocowanie do niego musi być odpowiednie, wytrzymałe i stabilne w celu utrzymania przewidywanego obciążenia.
4. Konieczne jest podjęcie odpowiednich i proporcjonalnych kroków, aby zapobiec upadkowi osoby lub wyślizgnięciu jej z systemu indywidualnej ochrony przed upadkiem.

CZĘŚĆ 2 SYSTEMY POZYCJONOWANIA

5. System pozycjonowania może być stosowany wyłącznie gdy:
  - (a) towarzyszy mu odpowiedni system zapasowy zapobiegający upadkowi lub zatrzymujący upadek; oraz
  - (b) system obejmuje zapasową linię, do której zostaje przywiązany użytkownik; lub
  - (c) jeżeli spełnienie ppkt (a) nie jest możliwe, zostaną zastosowane wszystkie możliwe środki zapewniające niezawodność systemu pozycjonowania.

CZĘŚĆ 3 DOSTĘP LINOWY I TECHNIKI POZYCJONOWANIA

6. Wejście linowe i techniki pozycjonowania można stosować wyłącznie gdy:
  - (a) z zastrzeżeniem postanowień pkt 3, system składa się z co najmniej dwóch oddzielnie zakotwiczonych lin, jednej jako drogi wejścia, zejścia i podtrzymującej (lina robocza) oraz drugiej jako ubezpieczającej;
  - (b) pracownicy są wyposażeni w odpowiednie szelki bezpieczeństwa oraz są przymocowani za ich pośrednictwem do liny roboczej i do liny bezpieczeństwa;

- (c) lina robocza jest wyposażona w bezpieczne środki wejścia i zejścia i ma samoblokujący się system zapobiegający upadkowi użytkownika w przypadku utraty przez niego kontroli nad swoimi ruchami;
  - (d) lina bezpieczeństwa jest wyposażona w ruchomy system zabezpieczenia przed upadkiem, który podąża za ruchami pracownika.
7. Biorąc pod uwagę ocenę ryzyka oraz w zależności w szczególności od czasu trwania pracy oraz występujących przeszkód ergonomicznych, należy przewidzieć możliwość przymocowania odpowiednich akcesoriów np. do siedzenia.
  8. System może składać się z pojedynczej liny, jeżeli:
    - (a) ocena ryzyka potwierdzi, że wykorzystanie drugiej liny wiązałoby się ze zwiększonym niebezpieczeństwem; oraz
    - (b) zastosowane zostały odpowiednie środki zapewniające bezpieczeństwo wykonywania pracy.

CZĘŚĆ 4 SYSTEMY ZATRZYMYWANIA UPADKÓW Z WYSOKOŚCI

9. System zatrzymywania upadków z wysokości musi być wyposażony w elementy pochłaniające energię i zmniejszające działanie sił na ciało użytkownika.
10. System zatrzymywania upadków z wysokości nie może być wykorzystywany:
  - (a) w sposób grożący przecięciem liny;
  - (b) jeżeli wykorzystanie go w sposób bezpieczny wymaga wolnej przestrzeni (potrzebne jest miejsce na ruch wahadłowy), w miejscu gdzie brak takiej przestrzeni; oraz
  - (c) w sposób, który uniemożliwia jego działanie lub powoduje niebezpieczeństwo.

CZĘŚĆ 5 SYSTEMY UNIEMOŻLIWIAJĄCE UPADKÓW Z WYSOKOŚCI

11. System zabezpieczający musi być:
  - (a) zaprojektowany tak, aby pod warunkiem poprawnego jego stosowania, uniemożliwiał użytkownikowi przyjęcie pozycji, która mogłaby skutkować upadkiem; oraz
  - (b) użytkowany w sposób poprawny

ZAŁĄCZNIK 6 WYMAGANIA DOTYCZĄCE DRABIN

1. Pracodawca dopilnuje, aby drabiny były używane do prac na wysokości wyłącznie w sytuacji, gdy zgodnie z oceną ryzyka zawodowego, zastosowanie bardziej adekwatnego sprzętu nie jest uzasadnione, gdy:
  - (a) wykorzystanie drabiny będzie krótkotrwałe; lub
  - (b) cechy miejsca nie mogą być zmienione przez pracodawcę.
2. Drabiny muszą opierać się na stabilnym, mocnym, wytrzymałym, nieruchomym podłożu, tak, aby szczeble pozostawały w pozycji poziomej, utrzymując planowane obciążenie.
3. Drabiny muszą być tak ustawione, aby zapewnić ich stabilność w trakcie używania.
4. Drabiny zawieszane muszą być zaczepione w bezpieczny sposób i, z wyjątkiem drabin linowych, tak, aby zapobiec ich przemieszczaniu lub bujaniu.
5. Drabiny przenośne muszą być zabezpieczone przed przesuwaniem się w trakcie używania poprzez:
  - (a) zabezpieczenie ramiaków pionowych na końcu lub blisko górnego lub dolnego końca,
  - (b) za pomocą urządzenia przeciwpoślizgowego lub poprzez inne ustawienia o równoważnej skuteczności; lub
  - (c) zastosowanie innych środków o równoważnej skuteczności.
6. Drabiny używane jako środki dostępu muszą być dostatecznie długie, tak aby wystarczająco wystawały ponad platformę dostępu, chyba że zostały przyjęte inne środki zapewniające mocne uchwycenie poręczy.
7. Drabiny łączone i drabiny rozkładane muszą być używane w taki sposób, aby zapobiec przesuwaniu się ich różnych części względem siebie.
8. Drabiny przenośne muszą zostać zabezpieczone przed przesuwaniem, zanim zostaną wykorzystane.
9. Jeżeli drabina lub ciąg drabin będzie miał długość 9 metrów lub więcej ponad podstawę, należy umieścić w odpowiednich odległościach bezpieczne spoczniki lub platformy.
10. Drabiny muszą być używane w taki sposób, aby:
  - (a) w każdym czasie zapewniona była możliwość bezpiecznego uchwycenia poręczy lub bezpiecznego wsparcia dla pracowników; lub
  - (b) użytkownik miał możliwość bezpiecznego chwytu w czasie przenoszenia obciążenia, chyba że, w przypadku drabiny składanej, zapewnienie miejsca uchwytu jest niemożliwe w czasie przenoszenia ładunku, a zgodnie z oceną ryzyka zastosowanie drabiny składanej jest uzasadnione z powodu:
    - (i) niskiego ryzyka; oraz
    - (ii) krótkiego czasu jej stosowania.

ZAŁĄCZNIK 7 EWAKUACJA

1. Pracodawca musi zapewnić warunki niezbędne do przeprowadzenia ewakuacji pracownika, oraz niezbędny sprzęt dostępny w miejscu wykonywania prac.
2. Przed przystąpieniem do wykonywania prac niezbędne jest opracowanie planu ewakuacji oraz zapoznanie z nim wszystkie osoby związane z wykonywaną pracą na wysokości.
3. Plan ewakuacji powinien uwzględniać ocenę techniczną możliwości i przewidywany czas dojazdu przez służby ratunkowe.
4. Plan ewakuacji musi uwzględniać negatywne skutki długotrwałego oczekiwania na pomoc i rozpoczęcie ewakuacji przed przyjazdem służb ratowniczych.
5. Pracownicy muszą posiadać umiejętności teoretyczne i praktycznie z zakresu procedur ujętych w planie ewakuacji.

ZAŁĄCZNIK 8 WYMAGANIA DOTYCZĄCE SZKOLEŃ

SZKOLENIA Z ZAKRESU PRACY NA WYSOKOŚCI BEZ TECHNIK DOSTĘPU LINOWEGO

1. Minimalny zakres szkolenia podstawowego z zakresu pracy na wysokości (z wyłączeniem technik dostępu linowego) powinien obejmować część teoretyczną i praktyczną.
2. Minimalny zakres części teoretycznej szkolenia podstawowego (z wyłączeniem technik dostępu linowego) przy pracy na wysokości powinien obejmować:
  - (a) zagrożenia związane z pracą na wysokości,
  - (b) zasady oceny ryzyka zawodowego i metod jego ograniczania
  - (c) znajomość podstawowych przepisów prawnych w zakresie bezpieczeństwa pracy na wysokości,
  - (d) podstawową wiedzę na temat dokumentacji wymaganej podczas prac z uwzględnieniem planu pracy oraz planu ewakuacji,
  - (e) dobór, dopasowanie i zastosowanie wyposażenia do pracy na wysokości,
  - (f) zasady inspekcji, konserwacji i utylizacji sprzętu do pracy na wysokości,
  - (g) rodzaje, wybór i sprawdzanie punktów kotwiczących,
  - (h) podstawowe techniki pracy w ograniczeniu, pozycjonowania i ze sprzętem wyhamowującym upadek,
  - (i) zasady postępowania w przypadku zawisnięcia (siły działające podczas powstrzymywania spadania, nietolerancja wiszenia)
  - (j) właściwości i ograniczenia sprzętu ewakuacyjnego i ratunkowego,
3. Minimalny zakres części praktycznej szkolenia podstawowego (z wyłączeniem technik dostępu linowego) przy pracy na wysokości powinien obejmować:
  - (a) dobór, zakładanie i dopasowanie środków ochrony indywidualnej,
  - (b) zasady inspekcji przed i po użyciu środków ochrony indywidualnej,
  - (c) zasady konserwacji i utylizacji sprzętu do pracy na wysokości,
  - (d) rodzaje, wybór i sprawdzanie punktów kotwiczących,
  - (e) obsługa sprzętu ochronnego,
  - (f) praktyczne wspinanie się po drabinach przy użyciu mocowanych na stałe wertykalnych systemów bezpieczeństwa,
  - (g) praktyczne wspinanie się po drabinach przy użyciu amortyzatora bezpieczeństwa z podwójną linką,
  - (h) stosowanie urządzeń samohamownych,
  - (i) tymczasowe poziome linki bezpieczeństwa,
  - (j) działania ewakuacyjne i ratunkowe z uwzględnieniem ratowania pracownika podwieszonoego po upadku z wysokości, który znajduje się w zasięgu,
4. Szkolenie podstawowe dotyczy pracowników, którzy:
  - (a) wchodzą, schodzą i wykonują prace na wysokości,
  - (b) wykorzystują punkty kotwienia w dojściach i na stanowiskach pracy,
  - (c) poruszają się w pionie oraz poziomie pomiędzy punktami kotwiczącymi z zachowaniem ciągłości asekuracji,
  - (d) stosują sprzęt do pozycjonowania w pozycji roboczej (bez dostępu linowego),
  - (e) podejmują podstawowe próby ratunkowe w stosunku do osób zawieszonych po upadku z wysokości.
5. Czas szkolenia podstawowego powinien wynosić minimum 16 godzin, natomiast czas szkolenia okresowego minimum 8 godzin.

6. Szkolenia podstawowe i odświeżające powinny obejmować zagadnienia teoretyczne i praktyczne. Część praktyczna powinna wynosić co najmniej 8 godzin w przypadku szkolenia podstawowego i co najmniej 6 godzin dla szkolenia okresowego.
7. W części praktycznej szkolenia na jednego instruktora powinno przypadać nie więcej niż 6 uczestników, natomiast w części teoretycznej nie więcej niż 10 uczestników.
8. Po ukończeniu szkolenia uczestnicy powinni posiadać wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne potrzebne do stosowania stosowanego przez nich sprzętu niezbędnego do pracy na wysokości.
9. Szkolenie powinno być przeprowadzone w sposób udokumentowany i być zakończone weryfikacją zdobytej wiedzy.
10. W przypadku wykonywania pracy na wysokości o wyższym poziomie zaawansowania, w szczególności na konstrukcjach kratowych, w przestrzeniach zamkniętych, dachach o spadkach powyżej 20%, konieczne jest rozszerzenie zakresu szkolenia.
11. Zalecane jest przeprowadzenie szkolenia podstawowego przy pracy na wysokości dla pracowników mających związek z pracą na wysokości, ale bezpośrednio jej nie wykonujących, w szczególności pracowników służb BHP oraz kadry zarządzającej. W tym przypadku nie jest wymagane odbycie części praktycznej szkolenia.
12. Szkolenie okresowe powinno odbyć się co najmniej raz w roku dla pracowników wykonujących prace na wysokości i co najmniej raz na 3 lata dla osób kierujących pracami i organizatorów pracy.
13. Szkolenia powinny być prowadzone przez osobę kompetentną.
14. W zależności od specyfiki wykonywanej pracy na wysokości może wystąpić konieczność rozszerzenia minimalnego zakresu szkolenia podstawowego o specyficzne elementy związane z dostępem do miejsca wykonywania pracy, procedury ewakuacyjne i/lub akcje ratownicze.
15. Prace w przestrzeniach zamkniętych, wiążące się ze wspinaniem po konstrukcjach kratowych lub pracą na stromych dachach wymagają dodatkowych specjalistycznych szkoleń.

SZKOLENIA Z ZAKRESU PRACY NA WYSOKOŚCI Z TECHNIKAMI DOSTĘPU LINOWEGO

16. Minimalny zakres szkolenia podstawowego z zakresu technik dostępu linowego powinien obejmować część teoretyczną i praktyczną.
17. Minimalny zakres części teoretycznej szkolenia podstawowego z zakresu technik dostępu linowego powinien uwzględniać:
  - (a) zagrożenia związane z pracą na wysokości,
  - (b) zasady oceny ryzyka zawodowego i metod jego ograniczania
  - (c) znajomość podstawowych przepisów prawnych w zakresie bezpieczeństwa pracy na wysokości,
  - (d) podstawową wiedzę na temat dokumentacji wymaganej podczas prac z uwzględnieniem planu pracy oraz planu ewakuacji,
  - (e) dobór, dopasowanie i zastosowanie wyposażenia do pracy w dostępie linowym,
  - (f) zasady inspekcji, konserwacji i utylizacji sprzętu do pracy na wysokości,
  - (g) rodzaje, wybór i sprawdzanie punktów kotwiczących,
  - (h) podstawowe techniki pracy w ograniczeniu, pozycjonowania i ze sprzętem wyhamowującym upadek,
  - (i) zasady postępowania w przypadku zawiśnięcia (siły działające podczas powstrzymywania spadania, nietolerancja wiszenia)

- (j) właściwości i ograniczenia sprzętu ewakuacyjnego i ratunkowego,
  - (k) znajomość trójkąta sił,
  - (l) znajomość podstawowych systemów wyciągowych,
  - (a) budowa i obsługa stanowiska odpuszczanego.
18. Minimalny zakres części praktycznej szkolenia podstawowego z zakresu technik dostępu linowego:
- (a) dobór, zakładanie i dopasowanie środków ochrony indywidualnej do pracy w dostępie linowym,
  - (b) zasady inspekcji przed użyciem środków ochrony indywidualnej do pracy w dostępie linowym,
  - (c) konserwacji i utylizacji sprzętu do pracy na wysokości,
  - (d) rodzaje, wybór i sprawdzanie punktów kotwiczących,
  - (e) obsługa przyrządów; przyrządy asekuracyjne, zjazdowe i do podchodzenia,
  - (f) wiązanie węzłów,
  - (g) budowa stanowisk (podstawowe, małe typ „Y”),
  - (h) sposoby ochrony lin i taśm stanowiskowych,
  - (i) pakowanie i zwijanie lin,
  - (j) zjazd, podchodzenie, zamiana ze zjazdu w podchodzenie i odwrotnie,
  - (k) schodzenie po na linie na przyrządach zaciskowych,
  - (l) podchodzenie po linie na przyrządzie zjazdowym,
  - (m) pokonywanie węzłów na linie, odciągu, stanowiska przepinkowego,
  - (n) transfer z liny na linę
  - (o) pokonywanie ochrony na linie,
  - (p) pokonywanie krawędzi,
  - (q) wspinanie po drabinie z linkami bezpieczeństwa,
  - (r) technika sztucznych ułatwień w poziomie na punktach stałych oraz przesuwnych,
  - (s) podnoszenie na podstawowym układzie wyciągowym (3:1),
  - (t) opuszczanie uszkodzonego
  - (u) działania ewakuacyjne i ratunkowe,
  - (v) uwalnianie uszkodzonego z przyrządu zjazdowego,
  - (w) ratowanie pracownika podwieszonoego po upadku z wysokości, który znajduje się w zasięgu.
19. Szkolenie podstawowe z zakresu technik dostępu linowego dotyczy pracowników, którzy:
- (a) wykonują czynności opisane w punkcie 4 niniejszego załącznika, oraz
  - (b) wykonują prace przy użyciu technik dostępu linowego z wykorzystaniem systemu dwulinowego.
20. Czas szkolenia podstawowego powinien wynosić minimum 32 godziny, a szkolenie okresowe powinno wynosić minimum 16 godzin.
21. Szkolenie powinno być przeprowadzone w sposób udokumentowany i być zakończone weryfikacją zdobytej wiedzy.
22. Szkolenie okresowe musi odbyć się minimum raz w roku dla pracowników wykonujących prace na wysokości i raz na 3 lata dla osób kierujących pracami i organizatorów pracy.

SKOLENIA MONTERÓW RUSZTOWAŃ

23. Rusztowania metalowe mogą być montowane i demontowane wyłącznie przez osoby, które ukończyły szkolenie i uzyskały pozytywny wynik sprawdzianu przeprowadzonego przez komisję powołaną przez jednostkę uprawnioną.
24. Szkolenie montera rusztowań składa się z części teoretycznej i praktycznej oraz jest zakończone sprawdzianem wiedzy.
25. Osoba, która uzyskała pozytywny wynik sprawdzianu otrzymuje świadectwo oraz uzyskuje wpis do książki operatora.

SZKOLENIA DLA NADZORUJĄCYCH BUDOWĘ I EKSPLOATACJĘ RUSZTOWAŃ

26. Osoby nadzorujące prace związane z montażem, eksploatacją oraz demontażem rusztowań powinny nie rzadziej niż raz na 10 lat przejść szkolenie o czasie trwania 96 godzin i następującym zakresie:

(a) Przygotowanie do montażu rusztowania:

- i. przeprowadzenie wizji lokalnej oraz analiza dokumentacji z wizji lokalnej (ocena obiektu pod względem jego geometrii, stanu podłoża, możliwości kotwienia, sąsiedztwa maszyn i urządzeń; identyfikacja napowietrznych linii energetycznych; wymogi formalne związane z odległością stanowiska pracy od tych linii; ocena możliwości transportu pionowego i poziomego na budowie; ocena potencjału ludzi i sprzętu potrzebnego do zrobienia zabudowy; trudności jakie mogą wystąpić przy montowaniu rusztowania);
- ii. analiza dokumentacji technicznej i dotyczącej organizacji pracy (parametry obiektu - np. konstrukcja nośna obiektu, materiał wykonania elewacji, geometria obiektu); odczytywanie z planu BIOZ informacji o wymaganych specjalistycznych szkoleniach, wymaganiach budowy dotyczących prac na wysokości oraz postępowania z rusztowaniami; różnice pomiędzy planem BIOZ, a informacją do planu BIOZ; oznaczenia graficzne materiałów budowlanych);
- iii. charakterystyka zakresu uzgodnień ze zleceniodawcą (informacje, jakie należy uzyskać od zleceniodawcy przed rozpoczęciem montażu/demontażu rusztowania; warunki uzyskania zgody na rozpoczęcie montażu/demontażu rusztowań);
- iv. przygotowanie koncepcji zabudowy rusztowania (dobór geometrii rusztowania dostosowanej do wymiarów obiektu i rodzaju prac; przygotowanie szkicu zabudowy zawierającego rzuty i widoki (plan montażu); pojęcie rusztowania systemowego i niesystemowego, typowego i nietypowego; elementy dokumentacji producenta (dokumentacja techniczno-ruchowa/instrukcja) i dokumentacji projektowej rusztowania; konieczność i wymogi zastosowania dodatkowych elementów rusztowania w określonej sytuacji techniczno-organizacyjnej (np. daszki ochronne, siatki, plandeki, ramy uskokowe); zasady przygotowania wygradzenia strefy niebezpiecznej).

(b) Nadzorowanie montażu i demontażu rusztowań

- i. charakterystyka sposobów organizacji pracy brygady montującej (warunki w jakich niedopuszczalny jest montaż i demontaż rusztowania określone przepisami prawa i dokumentacją producenta; dokumenty (badania lekarskie, uprawnienia, szkolenia) dopuszczające do wykonywania prac związanych z montażem i demontażem rusztowań; zasady transportu ręcznego elementów rusztowań; wyposażenie (narzędzia i sprzęt) montera i brygad monterskich rusztowań; wymogi związane z przeprowadzeniem instruktażu stanowiskowego; przepisy

- BHP dotyczące rusztowań; ocena ryzyka zawodowego dla stanowisk związanych z branżą rusztowaniową; rodzaje wypadków i procedury postępowania w razie wypadku, w tym sposób udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym.
- ii. charakterystyka etapów montażu i demontażu oraz wykorzystane środki techniczne (rodzaje rusztowań i ich elementy konstrukcyjne; etapy montowania i demontowania rusztowania (np. modułowego, ramowego, przejezdnego); sposoby zapewnienia stabilności rusztowań; środki ochrony indywidualnej i zbiorowej na rusztowaniach oraz zasady ich stosowania; rodzaje urządzeń pomocniczych transportu mechanicznego z uwzględnieniem uprawnień do ich użytkowania; wymogi dotyczące uziemienia i instalacji piorunochronnej; zasady przemieszczania na rusztowaniu (np. pionowy komunikacyjny); ręczne sygnały bezpieczeństwa (np. przy pracy z urządzeniami dźwigowymi); technologia montażu konsol budowlanych (wsporników); wymogi i przebieg badania siły zakotwień; zakres dokumentacji dodatkowej (np. protokołu kotwienia, szkicu powykonawczego, obmiaru wykonanych robót, protokołu uziemienia); sposoby obmiarowania zmontowanej konstrukcji i wykonanych prac).
- (c) Nadzorowanie eksploatacji rusztowań
- i. zasady przekazania rusztowania do eksploatacji i wykonania przeglądów eksploatacyjnych (elementy podlegające sprawdzeniu przed dopuszczeniem rusztowania do eksploatacji; zawartość protokołu odbioru rusztowania; zasady oznakowania rusztowań tablicami informacyjnymi i ostrzegawczymi; rodzaje, zakres i częstotliwość przeglądów eksploatacyjnych; zakres kontroli stanu technicznego rusztowania przed jego demontażem oraz stanu obiektu (np. uszkodzenia i kompletność rusztowania, zniszczenia obiektu));
  - ii. zasady bezpiecznej eksploatacji rusztowań (zasady obciążania użytkowego rusztowań; czynności zabronione podczas eksploatacji rusztowania (np. samowolna zmiana konfiguracji rusztowania przez osobę nieuprawnioną, montaż zakryć ochronnych).
- (d) Podstawy statyki rusztowań
- i. podstawowe pojęcia mechaniki i wytrzymałości materiałów (rodzaje sił wewnętrznych występujących w elementach konstrukcji rusztowania (np. podstawkach śrubowych, stojakach stężeniach, ryglach, dźwigarach, konsolach budowlanych); zależność nośności elementów rusztowań od czynników wewnętrznych (np. geometria, wzmocnienia) i zewnętrznych (np. obciążenia); nośność elementów konstrukcyjnych rusztowań dla rozwiązań typowych; zależność pomiędzy naprężeniami w podłożu a powierzchnią podkładów; rodzaje złączy i ich zastosowanie oraz klasy ich nośności; pojęcie momentu dokręcenia złącza śrubowego);
  - ii. obliczenia związane z doбором rusztowania (obciążenia użytkowe i obciążenie dopuszczalne; geometria rusztowania w zależności od klasy obciążenia użytkowego; jednostki miar związane z geometrią i obciążeniem rusztowań; objętość i powierzchnia rusztowania; długość stężenia niesystemowego).

SZKOLENIA DLA UŻYTKOWNIKÓW RUSZTOWAŃ

27. Osoby użytkujące rusztowania (wykonujące prace z rusztowań) powinny nie rzadziej niż raz na 2 lata przejść szkolenie w wymiarze 6 godzin i następującym zakresie:

- (a) podstawowe informacje: podziały, rodzaje, zastosowania rusztowań;

- (b) bezpieczeństwo rusztowań w trakcie ich użytkowania w tym procedury kontroli (przeeglądy rusztowań);
- (c) wizualna kontrola kompletności konstrukcji rusztowania;
- (d) czynności niedozwolone podczas eksploatacji rusztowania;
- (e) dopuszczalne obciążenie konstrukcji rusztowań;
- (f) bezpieczna komunikacja na rusztowaniu;
- (g) zgłaszanie nieprawidłowości i niebezpiecznych zdarzeń;
- (h) uwzględnianie innych prac na placu budowy;
- (i) warunki wynikające z wytycznych producenta.

ZAŁĄCZNIK 9 BADANIA POTWIERDZAJĄCE ZDOLNOŚĆ PRACOWNIKA DO WYKONYWANIA PRACY NA WYSOKOŚCI

1. Podstawowy zakres badań lekarskich:
  - (a) ocena narządu równowagi (w przypadku wątpliwości wykonanie nystagmografii lub posturografii),
  - (b) ocena słuchu,
  - (c) ocena ostrości wzroku,
  - (d) ocena zdolności rozpoznawania barw,
  - (e) ocena widzenia przestrzennego,
  - (f) ocena pola widzenia (w zależności od wskazań badanie za pomocą perymetru), poziom glukozy we krwi.
2. W zależności od wskazań: EKG, GGTP, poziom kreatyniny w osoczu, morfologia krwi obwodowej, próba wysiłkowa, konsultacja okulistyczna, otolaryngologiczna, neurologiczna, psychologiczna
3. Częstotliwość badań lekarskich:
  - (a) do 25 roku życia co 36 miesięcy,
  - (b) od 25 do 50 r.ż. co 24 – 36 miesięcy,
  - (c) powyżej 50 r.ż. co 12 – 24 miesięcy.
4. Ankieta pozwalająca ocenić zdolność pracownika do podejmowania pracy w danym dniu. Ankieta powinna być aktualizowana w ramach wytycznych instytutów naukowo-badawczych w dziedzinie medycyny pracy i zawierać pytania o występowanie w ostatnich 24 godz. objawów:
  - (a) infekcji, w tym gorączki, bólów mięśniowo-stawowych, nieżytu nosa, gardła, dolnych dróg oddechowych, przewodu pokarmowego,
  - (b) ze strony układu krążenia, w tym uczucia nierównego bicia serca, odczuwanych zaburzeń rytmu, podwyższonego ciśnienia krwi, bólów zamostkowych,
  - (c) ze strony ośrodkowego układu nerwowego, w tym bólów i zawrotów głowy, utraty świadomości,
  - (d) omdlenia,
  - (e) zaburzeń równowagi,
  - (f) zaburzeń widzenia, np. mroczki przed oczami, nagłe pogorszenie ostrości wzroku.

ZAŁĄCZNIK 10 RAPORT Z KONTROLI I INSTRUKCJA BEZPIECZNEGO WYKONYWANIA PRAC

1. Minimalny zakres informacji dla raportu z kontroli
  - (a) Imię i nazwisko oraz adres osoby, dla której kontrola została przeprowadzona.
  - (b) Miejsce składowania kontrolowanego sprzętu ochronnego.
  - (c) Opis kontrolowanego sprzętu.
  - (d) Data i godzina kontroli.
  - (e) Szczegółowe informacje nt. ujawnionych kwestii, które mogłyby wiązać się z zagrożeniem dla zdrowia lub bezpieczeństwa dowolnej osoby.
  - (f) Szczegółowe informacje nt. działań podjętych w związku z ujawnionymi kwestiami, o których mowa w pkt 5.
  - (g) Szczegółowe informacje nt. dalszych, uznawanych za konieczne działań.
  - (h) Imię i nazwisko oraz stanowisko osoby sporządzającej raport.

2. Minimalny zakres instrukcji bezpiecznego wykonywania prac
  - (a) Dane inwestycji
  - (b) Dane wykonawcy prac
  - (c) Generalny wykonawca prac
  - (d) Pracodawca lub organizator prac odpowiedzialny za ocenę ryzyka i bezpieczeństwo pracowników
  - (e) Termin realizacji prac
  - (f) Miejsce/-a wykonywania prac
    - i. dokładne wytyczenie miejsca,
    - ii. dostęp i sposób dotarcia do miejsca pracy,
    - iii. zakres prac w powiązaniu z innymi pracami i przestrzenią publiczną.
  - (g) Identyfikacja warunków pogodowych wymagających wstrzymanie prac
  - (h) Zakres prac
    - i. kolejność i sposób wykonania prac
    - ii. substancje i preparaty niebezpieczne
    - iii. wykaz zagrożeń
  - (i) Wykaz wymaganych środków ochrony indywidualnej
  - (j) Wykaz stosowanych środków ochrony zbiorowej
  - (k) Powiązanie oceny ryzyka z wykonywanymi pracami
  - (l) Ewakuacja i sytuacje awaryjne
  - (m) Lista pracowników, odpowiedzialności oraz imienny podział zadań